

DIREKTIVA O SISTEMU PDV PRIBLIŽAVA PORESKE PRAKSE EU

Konsultantska kuća Deloitte izdavač je nove knjige "Direktive o sistemu PDV", koja nudi mogućnost uvida u primjere iz poreske prakse EU i praksu Suda EU, što će biti od značaja prilikom poslovanja u BiH i EU.

PIŠE Maja Hadžić

Novoobjavljeno Deloittovo izdanje *Direktiva o sistemu PDV*, čiji su autori Wolfgang Berger i Samir Hadžić, kratki je komentar s primjerima iz prakse koji će Suda BiH, Upravi za indirektno oporezivanje, ali i svim poreznim obveznicima i učesnicima u privredi – približiti pravni okvir i upoznati s tematikom zajedničkog sistema PDV-a na jedinstvenom tržištu EU.

PRIBLIŽITI PRAKSU

Razlog zbog kojeg su autori knjige, viši politički savjetnik *Ministarstva finansija Republike Austrije* i jedan od vodećih stručnjaka iz oblasti PDV na nivou EU Wolfgang Berger i menadžer u *Odjelu poreznog i pravnog savjetovanja društva Deloitte Advisory Services d.o.o. Sarajevo* Samir Hadžić, došli na ideju da u Deloittovom izdanju sinergijski objave kratki ko-

mentar *Direktivu o PDV-u* – jeste da na taj način približe poreski sistem u EU zemljama koje su u određenom stepenu procesa pristupanja EU.

Naime, kako bi postala članica EU, BiH će nastaviti s usklađivanjem propisa s propisima EU, a to usklađivanje svakako obuhvata i porez na dodanu vrijednost. Na jedinstvenom tržištu EU primjenjuje se *Direktiva o PDV-u* te će BiH u postupku pristupanja EU za potrebe oporezivanja PDV-om, zakonodavstvo morati uskladiti sa *Direktivom 2006/112/EZ* sa svim njenim izmjenama i dopunama te direktivama *Vijeća 2008/9/EZ* i *86/560/EEZ*. Naša zemlja će navedene direktive trebati ugraditi u *Zakon o PDV-u*, a s obzirom na to da se naš *Zakon o PDV-u* posljednji put izmijenio 2008. godine, krajnje je vrijeme da nadležni u BiH

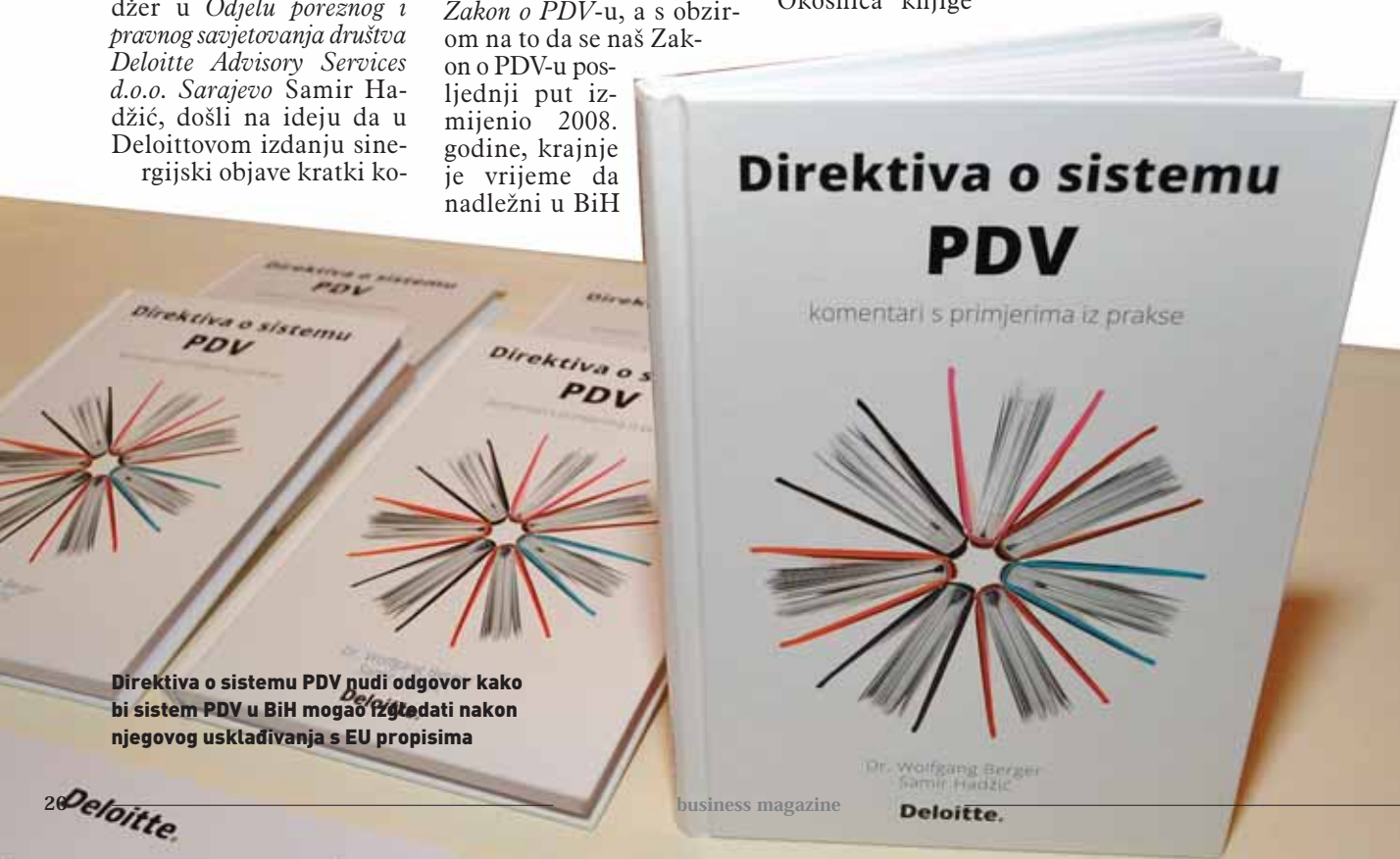

osvijeste važnost približavanja poreske prakse - praksa u EU.

ODGOVORI NA NEDOUMICE

Okosnica knjige

Direktiva o sistemu PDV su primjeri iz prakse *Suda Evropske unije* koja uveliko utječe na poreznu politiku u EU te kratki osvrti i pojašnjenja na 220 stranica.

Direktiva o sistemu PDV nudi odgovor kako bi sistem PDV u BiH mogao izdati nakon njegovog usklađivanja s EU propisima

PRIHODI OD PDV-A RASTU SVAKE GODINE

Sa autorom knjige i jednim od vodećih stručnjaka iz oblasti PDV na nivou EU, Wolfgangom Bergerom, razgovarali smo o PDV sistemu u BiH i poreskim praksama EU.

BM: Kako bi sistem PDV u BiH mogao izgledati nakon njegovog usklađivanja s EU propisima, odnosno koji su aspekti i eventualne posljedice prilagodbe EU propisima?

BERGER: Trenutni sistem PDV-a u BiH je poprilično dobar. Ipak, od njegove implementacije 2005. godine došlo je do promjena u EU i BiH sada usklađuje svoj zakon sa novim promjenama. Najvažnije promjene će se morati učiniti u vezi sa mjestom pružanja usluga i prekograničnim uslugama. U vezi s tim, potrebno je naglasiti da je najbitnije uskladiti se sa evropskim propisima zbog problema neoporezivanja ili dvostrukog oporezivanja sa drugim zemljama EU, posebno jer je BiH susjedna zemlja EU. Glavni cilj novih propisa bit će prijenos PDV oporezivanja usluga na mjesto gdje je kupac osnovan. U poslovnom lancu ovaj princip će umanjiti poslovno opterećenje zbog sistema prenosa obaveze plaćanja i odsustva povrata PDV-a. Ovaj princip je također B2C (eng. business-to-consumer) i djelomično je uspostavljen jer je prenos oporezivanja na mjesto potrošnje mnogo pravedniji i izbjegava se poreska konkurencija između država. Moramo biti svjesni činjenice da će usluge, a posebno elektronske usluge, igrati puno veću ulogu u budućnosti nego danas. Poreske uprave koje sam posjetio su još uvijek uglavnom fokusirane na dobra. Samo razmislite o preuzimanju sadržaja koji pruža kompanija iz SAD na vaš telefon ili računar. U ovom trenutku je skoro nemoguće naplatiti PDV na naknadu za preuzimanje sadržaja u BiH. Prema tome, pravila u vezi sa (elektronskim) uslugama su izazov za svaku poresku administraciju zbog novih načina kontrole (internet, platforme, informacije o kreditnim karticama, itd.) koji se moraju uspostaviti i administrativna saradnja sa drugim zemljama se mora poboljšati. S druge strane, važno je i uspostaviti jednostavne načine registracije za

Trenutni sistem PDV-a u BiH je poprilično dobar, kaže Berger

strane kompanije koje žele plaćati PDV. Također, priznavanje elektronskih faktura također će biti veliki korak naprijed. Dostave faktura poštom se sve više zamjenjuju elektronskim dostavama. Prema tome, i porezni zakon mora uzeti u obzir ove razvoje i prihvatiti i taj oblik faktura.

BM: U kojoj korelaciji je finansijska stabilnost jedne države i situacija u kojoj nivo direktnih poreza u ukupnim prihodima ima mnogo veći značaj od nivoa indirektnih poreza?

BERGER: U Austriji i drugim najrazvijenijim zemljama, PDV i porezi na plaće najvažnije su vrste poreza (u Austriji ove dvije vrste poreza čine 2/3 ukupnih prihoda). PDV je poprilično nepravedan porez jer svi, i bogati i siromašni, plaćaju istu stopu poreza. Ali, PDV se teško može izbjeći (osim u slučaju prevare) i prihod od PDV-a raste svake godine. Sa direktnim oporezivanjem je drugačija situacija i međunarodna zajednica pokušava pronaći načine raspoređivanja prihoda od direktnih poreza prekograničnih biznisa na

pravedan način. Ovo nije lako postići jer neke zemlje profitiraju od svojih (nepravednih) poreznih režima na teret drugih zemalja. Možda se sjećate poreznog slučaja u Irskoj, gdje je *Apple* platio manje od jedan posto poreza na svoju dobit u cijeloj Evropi. Što se tiče PDV-a ovaj problem bi se mogao eliminirati zbog već pomenutog pravila o mjestu pružanja usluga. Prema tome, možete vidjeti u kojem smjeru ide moj odgovor.

BM: Koji su argumenti za uvođenje sistema plaćanja PDV-a državi po naplaćenim fakturama, za razliku od sadašnjeg sistema kada su privrednici dužni po izdatoj fakturi odmah platiti PDV?

BERGER: Mogućnost uvođenja sheme obračuna poreza na osnovu primljenog i plaćenog novca (eng. cashaccountingscheme) za PDV bi mogla imati dvostruki efekat. S jedne strane, mogla bi potaknuti poslovanje malih

biznisa koji su pogođeni problemima sa nesolventnošću i odgođenom naplatom potraživanja. S druge strane, upitno je da li državni budžet može podnijeti odgođenu naplatu prihoda u sljedećoj godini i/ili godinama koje slijede. Ali u svakom slučaju, ovaj režim je, prema pravilima EU, primjenjiv samo na mala preduzeća, što se može izvući iz člana 167a *Direktive o PDV-u*.

BM: Koliko je za jednu zemlju važno da nivo direktnih poreza u ukupnim prihodima ima mnogo veći značaj od nivoa indirektnih poreza?

BERGER: Može se reći da je direktno oporezivanje fer metoda raspoređivanja poreznog tereta prema finansijskim mogućnostima građana i kompanija. Ipak, danas porezna politika ne može djelovati u potpunosti nezavisno prema ovom principu jer su i drugi ciljevi (npr.

privlačenje stranih kompanija nižim stopama) takođe važni faktori državne politike. Također, jedva legalno porezno izbjegavanje ili prebacivanje poreza (npr. sa transfernim cijenama, naknadama za licence/autorska prava) u vezi sa direktnim porezima sadrže veliki rizik. U ovom trenutku postoje inicijative u međunarodnoj zajednici da se pronađu novi načini za pravedno raspoređivanje direktnih poreza. Interesantan novi pristup bilo bi oporezivanje dobiti kompanija koje dobijaju dobra uprkos tome što imaju fiksno stalno preduzeće u toj državi. Ujedinjeno Kraljevstvo je nedavno usvojilo novi zakon prema kojem su velike kompanije bez stalnog preduzeća obavezne plaćati poreze iz dobiti ako pružaju internetske usluge u Ujedinjenom Kraljevstvu. Ali zasad indirektni porezi se čine stabilnijom osnovom za državni budžet.

SVAKA REFORMA JE IZAZOV ZA PRIVREDNIKE I ORGANE VLASTI

Samir Hadžić, autor knjige i menadžer u Odjelu poreznog i pravnog savjetovanja društva Deloitte Advisory Services d.o.o. Sarajevo, koji je svojevremeno bio član Radne grupe Uprave za indirektno oporezivanje BiH za izmjenu Zakona o PDV, za *Business magazine* je govorio o važnosti izmjene sistema PDV u našoj zemlji, koja je u određenom stepenu procesa pristupanja EU.

BM: Kakve efekte ima trenutni model naplate PDV-a u kontekstu narušene likvidnosti značajnog broja preduzeća i kakve efekte bi polučio sistem naplate PDV-a po naplaćenim fakturama?

HADŽIĆ: Sistem plaćanja PDV fiskusu po osnovu naplaćenog PDV od kupca je mogućnost data Direktivom o zajedničkom sistemu PDV 2006/112/EZ. Zemlje ovu mogućnost mogu prihvatiti i propisati svojim nacionalnim PDV propisima. Smisao ovakvog sistema jeste rasterećenje poreskih obveznika koji vrše promete do određenog praga, odnosno obveznika koji nemaju visoke promete. Svakako da bi ovakav sistem doprinio likvidnosti obveznika s niskim prometom jer ne bi morali vršiti plaćanje PDV fiskusu prema obračunatom, nego prema naplaćenom PDV. Međutim, za

svrhe uvođenja ovakvog sistema bi također trebalo analizirati mogućnosti svih budžeta koji se pune prihodima od indirektnih poreza.

BM: Treba li mijenjati stopu PDV-a u BiH i kako bi se promjena stope PDV-a odrazila na prikupljanje budžetskih prihoda od indirektnih poreza, odnosno, kako bi promjena utjecala na privredu u BiH?

HADŽIĆ: U BiH postoji samo jedna standardna stopa u visini od 17 posto. Potrebno je naglasiti da standardna stopa PDV, prema općim EU propisima, ne smije biti niža od 15 posto. Najniža standardna stopa u EU iznosi 17 posto i primjenjuje se u Luksemburgu. Sljedeća najniža iznosi 18 posto na Malti. Kipar, Njemačka i Rumunija primjenjuju stopu od 19 posto, dok ostale članice EU koriste stope do 25 posto. Jedina država članica EU

koja ne primjenjuje sniženu stopu PDV je Danska, čija standardna stopa iznosi 25 posto. Ukoliko bi se uvela snižena stopa, a fiskus se ne bi htio odreći dijela prihoda, trenutno primjenjiva standardna stopa od 17 posto bi se morala povećati. S obzirom na to da se snižena stopa može primjenjivati samo na promete tačno određenih dobara i usluga (prema EU propisima), standardna se primjenjuje na sve ostale promete. Samim tim bi bilo za očekivati povećanje cijena na tržištu u BiH. Npr. ukoliko bi se uvela snižena stopa na određene prehrambene artikule, a povećala se standardna stopa, takva standardna stopa bi se primjenjivala na svaki promet koji dovodi do proizvodnje tih prehrambenih artikala, ali i na sve pored toga (struja, voda, gorivo, sve usluge

itd). Na taj način bi višom standardnom stopom bilo oporezovano mnogo više isporuka nego što bi efekta dala snižena stopa na određene prehrambene proizvode. Pored toga bi, prema istraživanjima nekih nezavisnih instituta iz EU, snižena stopa poskupjela funkcioniranje i privrednih društava i poreskih organa, a sve radi komplikovanije primjene propisa i njihovih poštivanja (trebali bi se prilagođavati softverski sistemi kod organa uprave, privrednih društava, fiskalnih registar kasa, troškovi tumačenja komplikovanijih propisa, carinskog tarifiranja, obučavanja privrednika, službenika itd). Prema istim istraživanjima, efekat snižene stope PDV, a da se ista ne uvodi, bi se bolje mogao postići usmjeravanjem prihoda od standardne stope ka osjetljivijim kategorijama društva.

BM: Kako bi se snižena stopa odrazila na privredu u BiH u smislu administrativnih i knjigovodstvenih troškova?

HADŽIĆ: Snižena stopa bi početno prouzrokovala više administrativne i troškove knjigovodstva kako za privredu, tako i za državne organe. Pored toga, troškovi bi bili viši i kod dalje primjene takve stope jer bi se uvijek postavljalo pitanje koji sve artikli spadaju u ona dobra na koja se primjenjuje snižena stopa. Možete za primjer uzeti sniženu stopu na dječiju odjeću i obuću. Takva dobra treba što preciznije definirati kako se snižena stopa ne bi zloupotreb- ljavala. Ovo iziskuje troškove donošenja propisa, tumačenja propisa, prilagođavanja informacionih sistema, poreskih sistema itd. I onda kada se sve to prilagodi, uvijek se pojavi neki novi proizvod koji bi se možda mogao podvesti

Standardna stopa PDV prema općim EU propisima, ne smije biti niža od 15 posto, kaže Hadžić

Jedina država članica EU koja ne primjenjuje sniženu stopu PDV je Danska, čija standardna stopa iznosi **25%**

pod one na koje se primjenjuje snižena stopa ili možda novi argument zašto nešto jeste ili nije dječija odjeća ili obuća (npr. do koje se veličine smatra da su cipele dječije, ako se uzme u obzir da zakonski djeca prestajemo biti s navršenih 18 godina života). Tu ponovo nastaju troškovi tumačenja, tarifiranja, prilagođavanja itd.

BM: Koliko je *Uprava za indirektno oporezivanje* u stanju da može uspješno kontrolirati PDV u sistemu sa diferenciranim stopama? Hrvatska se našla u problemu kada je uvela više stope.

HADŽIĆ: Svaka reforma je izazov kako za privrednike tako i za organe vlasti. Prema mojim iskustvima, *UIO BiH* svakako da ima sposoban stručni kadar da upravlja i standardnom i sniženom stopom PDV. Zavisno od obima primjene snižene stope i toga da li bi postojale jedna ili dvije, koliko je maksimalno dozvoljeno prema EU propisima, vrlo je moguće da bi *UIO* bilo neophodno više stručnjaka koji bi se bavili PDV. Pri tome bi, po mom shvatanju, trebalo pravovremeno voditi računa o donošenju preciznih i detaljnih podzakonskih akata, teorijskim i praktičnim obukama službenika i privrednika, obezbjeđivanju sredstava za rad itd. Eventualno uvođenje snižene stope trebalo bi propisati mnogo prije njene same primjene (po mogućnosti minimalno jednu godinu unaprijed), kako bi se privrednicima i svim ostalim organima vlasti (npr. entitetskim poreskim upravama radi fiskalnih sistema i *Poreskoj upravi Brčko Distrikta*, ukoliko se fiskalni sistemi tamo počnu primjenjivati) dalo dovoljno vremena da uspješno otpočnu s kvalitetnom primjenom propisa.

Naime, iako su za primjenu prava EU-a u pravilu odgovorni nacionalni sudovi kada to pojedini predmet iziskuje, nacionalni sud može *Evropskom sudu* uputiti zahtjev za prethodnu odluku u tom predmetu i postaviti pitanje u vezi s tumačenjem prava EU. *Direktiva o sistemu PDV* je korisna kako bi se ovakva

praksa svela na minimum, odnosno kako bi izbjegli da organi uprave i sudovi budu primorani da predmete koje ne znaju nacionalno riješiti – šalju pred *Evropski sud*.

Učesnicima u privredi, poreskim obveznicima, službenicima *Uprave za indirektno oporezivanje* te nacionalnim sudovima koji će rje-

šavati određene predmete u domenu porezne politike nakon sticanja članstva u EU, na ovaj način približena je primjena ranijih presuda i naslijeđa koje prije 2013. godine, odnosno prije pristupanja Republike Hrvatske području evropskih članica - nisu bile objavljene na jednom od tri službena jezika Bosne i

Hercegovine.

Svi koje zanima PDV praksa *Suda EU* i oni koji žele da uporede praktično iskustvo iz oblasti PDV u BiH s praksom država članica EU – ovo korisno izdanje mogu naručiti slanjem elektronske narudžbenice na internet stranici www2.deloitte.com